

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
 Виходить щотижня
 В Вінніпегу, Ман. (Канада), під ч. 144 Higgins Ave.
 Редактор і адміністратор Ів. Навізівський.
 Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само.

"ROBOTCHYJ NAROD" (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
 UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
 (Affiliated with the S. D. Party of Canada).
 THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
 Published weekly by
 THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
 at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
 J. NAWIZOWSKY, EDITOR AND MANAGER.
 Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
 Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Великі перекупства.

Недавно ціла соціалістична преса писала про конвенцію Асоціації Фабрикантів в Злучених Державах (National Manufacturers Association) та про ті „добродійства“ які виявила ця асоціація супроти робітничої класи. Веім було відомо, що товариство фабрикантів веде чорну позакласову роботу, вислугуючись людьми, які могли вливати будьто на робітників в їх борбі з капіталом, будьто на людей, які засідали в конгресі та лєгіслагурах. Та все те робилось дуже зручно.

Не проминуло ще від конвенції навіть пара місяців, аж наступила в сій асоціації велика ексцелюзія, ексцелюзія, яка розбила весь той смерід, всю ту гниль, всю чорну роботу, ведену капіталістами в нелегальний спосіб для своєї користи а на шкоду всему робітництву.

Якийсь капітан М. Молгол, який за добрі гроші був довгий час душею всіх брудів, всіх злодійств ведених товариством фабрикантів, витягнув все на світло дня. Сей провокатор, який заповняв цілому робітництву великанської шкоди невдоволеній чимсь, спровокував на розрив своїх шапів фабрикантів, ані жеро не було і богато других не тільки вели перекупство підчас різних страйків, але провадили хабарництво і в „Біллі Домі“ в Вашингтоні. Вони сеї гнилі розійшлась тепер по цілій державі.

Молгол візнає, що з припоручення товариства фабрикантів впливав на деяких сенаторів та послів, так що сі переводили закони на руку фабрикантам. Він говорить що закони які відносились робітництва і капіталістів за нім були ухвалені в конгресі, перше були обговорювані в Асоціації Фабрикантів.

Дальше сей проводир всякого хабарництва заявляє, що фабрикант видали \$40,000 на закупно Гомперса, президента Американської Федерації Праці. Фабриканти видали мільони доларів на поборюванє робітничого руху.

Сей самий Молгол вливав перекупством на залогожуванє страйків, як страйк шведів в Огайо, страйк друкарів в Філадельфії, страйк машиністів в Клевлєнд, страйк шведів в Ст. Луїс і богато інших місцевостях. Свої візнання операє Молгол на кореспонденції Асоціації Фабрикантів (в числі 20,000 листів і телеграм), які продав за \$10,000 до опублікованя нью-йорської газети, „World“.

Асоціація Фабрикантів видавала сотки тисяч доларів на те, щоб в конгресі були люди, які будуть стояти на сторожі її інтересів.

Але прийшов кінець і на сю гидутоу. Капіталісти самі гріб собі копають. Кінець їхнього панованя, кінець системи наємного невільництва зближаєсь вже. Хай сей скандал отворить очі веім робітникам, що час і пора вже відібрати колесо державного механізму з рук капіталістів-злодіїв а взяти в свої сильні, здорові і чисті робітничі руки.

Як дикуни добувають огонь.

Огонь має для чоловіка велике значінє; його полумінє освічує вічну темряву, а тепло огріває тіло підчас непогоди; при його помочи приготуємо їду. Очевидно-ж, що печі і варити навчали ся люди аж тоді, коли змігли вже добувати і піддержувати огонь.

Чоловік не лише користуєть ся огнем, але й зміг добути його, розірвати, піддержувати і загасити після потреби.

Немає, здаєть ся, на землі ні одного племені, котре не знало би огня. Кажемо „здаєть ся“, бо один подорожник оповідає, що він надбив таке племя. Се було в 1841 році, коли він враз з товаришами причалив до берега одного з островів на Великім Океані. „Мешканці того острова — лише подорожник — гарні, добре збудовані, добродушної вдачі і дуже охочі виміновати різні річі. У них не можна було знайти слідів огня, головень, ву-

ля, попелу; вони їли весь сире. Іскри при кресаню огня і дим з цигар приводили їх в такий страх, як гуркіт грому або гук вистрілу“.

Якже дикуни добувають огонь? У нас, є ірники, при помочи котрих можемо і сьвічку запалити і затопити в печі. А дикуни ірників не мають, шож вони роблять?

Бушмен бере сухе поліно, опирає одним кінцем в груди, а другим в землю і тре з цілої сили другим сухим поліном. За кілька хвиля сухе поліно від тертя загриваєть ся, а потім запалюєть ся.

Австралієць вишукує спорохнявілу колоду і доти тре палкою, доки не запалить ся підложена суха трава.

Се найпростіший спосіб добуваня огня. З часом добували огонь і люди давної минувшини. З часом добували огонь трохи інакше, спосіб липив ся той сам — тертя, лише прикладні змінили ся.

Між тими приладами перше місце займає сверлик до добуваня огня, чи як його звуть „деревляне огниве“. От таке то огниве знайдеш у веіх диких народів, лише що не веі однаково його роблять.

Огниво Австраліців складаєть ся з дощички і пачка, зробленого з твердого і сухого дерева. В дощичці зроблена ямка, в котрій доти крутить пачичком, доки дошка не розпочеьт ся та не посилаєть ся іскри.

Крутити деревляний сверлик можна так ж припомочи навиненого ремєня.

Мешканець Алеутських островів приписує сверлик до дощечки що має сили і рівночасно крутить його руками при помочи навиненого ремєня. Чим скорше вертїти сверляком, тим скорше дошка задимить ся.

Ще ліпше огниво мають Ескімоси. Сверлик вводять ся в рух при помочи лука з тяти. ою, котрий заступає ремінець. Ескімос натискає сверлик з верху дощичкою, котру держить в лівій руці, а правою тягне лук в зад і в перед і вправляє сверлик в рух. Коли значне добувати ся дим і повстають іскри, треба приложити куєнь порохна, або иншого легко запального матеріалу — і загорить полумя.

Огонь добуваєть ся також при помочи кресала. Кількадесять літ тому і у нас уживали таких кресал; ударами куєня кременя о сталь вискресувало ся іскри і запалювали ними „чир“ — суху губку.

Кресала знаходять ся в декотрих стародавних могилах курганах. Видно отже, що декотрі первісні люди змігли добувати огонь не лише при помочи деревляного огнива, але і кресалом.

Від коли істнує земля, істнує і огонь. Блискавка ударяє в дерево і запалює його; огнедишні гори — вулкани викидають цілі маси огняної лави, котра спливаючи чи радше спадкою на збича гори запалює цілі ліси; вкїнци в деяких земних ціліни добувають ся газы, котрі на воздуці загоряють полумїнно.

Так буває нераз тепер, так було по веі віки, навіть тоді коли чоловіка не було ще на землі. Та з того не виходить, що і чоловік відразу знав добувати огонь. Мабуть много часу минуло, доки люди подумали ся розводити огнище, шоби погріти ся в часі зими та зварити страву.

Але от що цікаве: чи користували ся люди тим огнем, що дає сама природа? Навряз. Огонь від грому, а вулканів і запальні газы — явища досить рідкі; таким огнем не заложеш ся в кожну пору і всюди. Тому довели ся людям придумати власні способи до добуваня огня. Хто і коли вдумав той спосіб — не знати. Старинний китайський переказ оповідає, будьто би один із мудрців увидів на дереві птицю, котра доли довбала дзюбом сучок, доки він не запалив ся; тоді мудрець придумав деревляне огниво, котре з того часу стало веім людям. Одначе то лише повіра-байка.

Звісне лиш одно: що люди старокаміної доби змігли вже добувати огонь при помочи дерева або кременя.

Значить, що китайський мудрець ні при чім і нема йому за що дякувати. А як належить ся кому яка дяка за то, то хіба нашим прабатькам або праматерям з камінної доби. Дуже можливо, що власне жінки вдумали ліпшити глиняну посуду і добувати огонь, бо вони завідували хазяйством в своїх печерах, а мушени бродили цілими днями по лісах шукаючи за добичю. Одначе річ певна, що огонь, котрий повстає в наслідок тертя, відкривли наші прабатьки чи праматері цілком случайно і заслугою їх може бути лише те, що вони навчили ся добувати огонь коли схочуть і використувати в різних потребах.

[З В. Лункевича: З життя первісного чоловіка і сучасних дикунів.]

Молотїльня.

Переклад з романського.

Лихий лад.

Дуже давно коли а ще був дуже малий, був в намім краю лихий лад, який ти сам пізнав. Се правда, що перелетим за часів паньщини було ще гірше. Я щасливий, що не родив ся в тім часі. Але й ті часи, що вже я їх запам'ятав, були дуже тяжкі. Мужьки мали за мало землі,

три чверти веієї землі належали дідичам і князям. За то ми, мужьки й робітники платили веі податки. Веі испотріби, ліньхи й лайдаки жили з нашої праці й з нашої праці й з нашого поту. Они нічо не робили, ссали нашу кров і збогачували себе із нашої бідноти. Дідичі купували богато машин, а ми з нашими дітьми муєли працювати як воли, шоби єї машини пустати в рух, шоби заплатити податок, шоби найі і підпанки збогачували себе. Коли ми скинули паньщину із себе, заплатили-м дідичам за малі кусники землі полвійну і потрійну ціну. Але ся земля не вистарчила для нашої потреби. Було богато мужиків, які не мали ні клатка землі. Чим більше часу переходило, тим прикрїпше було наше положєнє. Дідичі і фабриканти знижували плату за нашу роботу, як їм подобало ся. Правительственні урядники, які були підкуплені дідичам і фабрикантам, переслідували тих, що говорили против панів. Іх називали соціалістами, революціонерами і замикали їх в арешти.

Довгий час тривав сей лад. Нарід варікав не раз на кривду, яку тернів, але не знав як собі помочи. В державі був парламент, який міг і найліпші порядки ухвалити й взяти з народу найбільші тягарі. Але там мали силу все такі послаи, з яких одні не уміли заводити для цілого народу справедливого ладу а другі не хотїли, бо служили дідичам і панам.

Нарід вибрав тих послів, бо они приходили з масними язиками до непросвіченого народу, прикладали собі гарні імена і обіцували богато. Одні називали себе народовцями, другі заступниками християн, третї радикалами і и. Коли дістали ся до парламенту, то забували на свої імя і свої обіцїнки, і в краю чанувала далі кривда. Від часу до часу починав нарід бунтувати ся, бо дуже припікали розізношені дідичі, драча правительства, голод і холод. Против збунтованих вислало правительство військє і канопи, казало убивати, стрїляти і замикати на довгі роки до кримїналу. Суд над бунтівниками був короткий: дідичі мали на свою поміч брехува, якомо називали прокуратор-м. Сей вставав все й говорив: засудїть мені сего бунтівника на довгий крїмїнал, бо він злодій напад на чуже добро, він розбійник, чоловік без серця, без віри і без страху перед законом. Сей брехун казав, що они тому такі, бо ліниві, пиянці і невчені. Він се говорив зимнокровно, як-би не знав, що мужикам не давала тяжка праця і полїтика дідичів учити ся, шоби мужьки в темноті годували своїх дітичів. І так суд засуджував невинних людей.

Рівночасно а й черед тим. нім мужьки на селі підносили ся і шукали дороги із сего страшного ладу, рухали ся робітники по містах. Они пізнали, що пани їх висисують, і крідуть приходи з їх праці для себе. Робітники задля сего почали збирати ся, закладати собі товариство, де они себе підпирали взаїмно. Коли фабрикант зробав одному з них кривду, то они застановили в него роботу, аж доки він не прикрї, бо они не оскрбляти робітників. Робітники заклали свої магазини зі веіми потрібними до життя річима, шоби не давати себе висисувати кушцями. Они жадали від правительства, шоби оно змінило істнуючі закони так, шоби до парламенту і до сойму увійшли заступники робітників. Они не спускали ся на нікого, ні на панів, ні на дідичів, ні на купців, ні на фабрикантів. Робітники знали, що кождий, хто з сего несправедливого ладу має хосєн, буде старати ся, шоби сей лад удержати. Они не довіряли ні понам ні панам, ні урядникам. Робітники посилали до парламенту лише своїх товаришів, які були соціалістами, про яких знали, що будуть остро боронити робітництво і поборювати сей несправедливий лад, аж доки він не упаде.

Дещо з Ванкуверу.

Наше Товариство „Борьба“ заснованє в 1910 р., Аматорський Кружок. Ми правду сказавши хотїли не зробило великого кроку дилисьмо на се і на першїм вперед, то все-ж таки відбувало свої бізнесові засїданя, пропагандові зїбрания, та устроювало часто концерти і забави. До сего всего дже богато причинив ся т. Іван Далаврак з своєю жінкою. Він не жалував доложити з своєї сторони праці, коби лише Товариство розвивалось. І правда, праця його не йшла марне. Товариство красно розвивалось за що веі товарищі були йому дуже вдячні. Але на нещастє в 1911р. заводік ся до Ванкуверу І. Каралаш. На початку показавши себе великим натріотом, приступив до напного Тов-а „Борьба“ і ніби став працювати разом з нами. Коли зробив ся вже добре „своім“

управитель хоче „тео кружок. В сїм стало цї, якто і що він думає „ти“. Зійшлись на мітінг члєни і не-члєни. Каралаш порадив ся шось з поєстїми людьми і каже: У цї! я хочу нині зробити рядок з Кружком. — Того прийшли — вїлись на се члєни. — каже Каралаш, — хочти повну власть над. Тоді повстав сьміх мї бравими, а дехто став кати, що-він прецьмє російським царем, а ми ва не хочемо ніяких над собою. Тоді пан утель бере до рук і приходить до кожного на і питає: Ви зі мною ні? Перенїтав так поду члєнів і не знайшов одного, котрий згоден на його бажаня. Його ла пасія. Кинув на до землі і заявив, що снував Кружок і має в своїх руках, а хто з нього годить ся, так може в Ми так зробили. До роботу провадилисьмо

ДО ВІДДІЛІВ

Дорогі Товариші! Як Вам вже відомо Н. „що зїзд канадї соціал-демократичної відбуде ся сего року в ших днях вересня в Артур, Онт.

Після організації статута Ф. У. С. Д. в лї, зїзд має відбутися в стонаді або грудні.

Ц. З. звязив під ро що зїзд Федерації добре відбутти зара-ж зїзді цілої партї а се що одні делегати м бути на обх зїздах і ли малиб менші ви звязав веі свої в шоби на своїх мітінгах

ЗАХВАЛЮЮ

Читаючи від довш су „У. Г.“, не лишно оголошень. Місяць таю в „У. Г.“, що ська компанія буде бувати 40 тисяч роб Та не минув ще а той самий „У. Г.“ вже, що в Канаді б та звязав старокрає су, шоби ся старали пинити іміграцію. маю собі, етїя тай, що ті люди не виро Як-же се можливе? ма місяця як писал треба 40 тисяч, з треба, а нині спина іміграцію? Е, панов тори та редактори ви собі добрі махєр маю нич протє ого бо знаю, що-з сего по більшїй частї ють ся, але і між нями є свого рода Верїям ся ще до то шека, де пише ся, значить С. Р. Р. сїмо людий і сейчас амо до доброї ро се за добра робота, тники знають се н. Може панове реда „У. Г.“ не знають то я для інформа

ам. За то
Всі непо-
а нашої
али нашу
і купува-
працю-
щоби за-
дували се-
или-м ді-
му ціну.
було
Чам біл-
е положе-
шу робо-
нши. І як
еслідували
соціаліста-
не рає на
и. В дер-
ди ухва-
там мали
одити для
хотіли, бо
ли з мас-
рикладали
вали себе
реті ради-
ей забували
далі крив-
ся, бо ду-
вительства,
правитель-
и і зам-
івиниками
хуна, яко-
ї говорив;
інал, бо він
чоловік без
ей брехун
евчені. Він
ужикам не
ся, щоби
к суд за-
селі під-
ладу, ру-
о пани їх
себе. Ро-
ати собі то-
а фабрика
или в него
скроробляти
ни зі всіма
себе визис-
тва, щоби
рляменту і
ви не спун-
ні на куп-
кожний, хто
старати ся,
полам ні па-
арляменту
е, про яких
о і поборо-
унаде.

управитель хоче „тесати“
кружок. В сім стало цікаво,
якто і що він думає „теса-
ти“. Зійшлися на мітинг всі
члени і не-члени. Каралаш
порадився щось з посторон-
німи людьми і каже: Хаоп-
ці! я хочу нині зробити по-
рядок з Кружком. — Та ми
того прийшли — відізна-
лись на се члени. — Я —
каже Каралаш, — хочу ма-
ти повну владу над вами.
Тоді повстав сьміх між ві-
браними, а дехто став дорі-
кати, що він прецінь не є
російським царем, а ми зна-
ва не хочемо ніяких басів
над собою. Тоді пан управи-
тель бере до рук папір,
приходить до кожного чле-
на і питає: Ви зі мною чи
ні? Перенитав так полови-
ну членів і не знайшов ані
одного, котрий згодився
на його бажаня. Його пірва-
ла пасія. Кинув папером
до землі і заявив, що він за-
снував Кружок і має його в
своїх руках, а хто з нїм не
годить ся, так може вийти.
Ми так зробили. Дальшу
роботу провадилисьмо з т.

Далавраком. Коли він побачив,
що заснувати другий
кружок не можна навіть
при боці пива як він се
пробував, а старий Кружок
робить дальше свою роботу
і без него, — він організує
банду хрунів та стараєсь
тільки агітувати, щоб лю-
ди не йшли на наш концерт,
але гроєить навіть, що розі-
ба Товариство „Боротьбу“.
А гов, хруню! Зажди ще, жи-
ки ти розібеш нашу силу. Э
ще хруні не з такими морда-
ми, і не можуть нічого віді-
яти соціалізму та соціалі-
стам, а ти ще за мале пере-
коти-поле до такої роботи.
Він накідаєсь на людей,
що спільно купили собі зем-
лю. Та пікада його заходів,
на хрунів там нема і не бу-
де місця. Для таких місця
хіба лиш там, де торгують
смердячими ковбасами,
а незабаром й того не буде
вже, бо парід в борі з капі-
талізмом чимраз стає більш
свідомим і гонить проч від
себе подібних людей. Май-
те се в тямі.
Зачинаймо.

ліше, бо я емий сходив
всюди і знаю що тоє за рай-
той С. Р. Р.
Здоровлю читачів „Р. Н.“
Передплатник „У. Г.“
**До відома
товаришам.**
Дня 22 червня відбув ся
в Гілкрегст, Альта, мітинг в
справі ювілейних датків
для нашого великого писа-
теля Івана Франка. На мі-
тинг зійшлось поважне чи-
сло Українців з Гілкрегст,
Белевю та Песбург. Мітинг
отворив короткою промо-
вою Н. Кіпріянчук, ко-
трий розказав зібраним про
сорок літню працю Франка
серед українського народу,
та про ріжні переслідуваня,
які стрічали його на кожнім
кроці.
Дальше бесідник пред-
ставив зібраним генеріше
положеня нашого писателя
та заохотив присутних
до збираня датків на юві-
лейний дар Франка. В
сїй-же самій справі говори-
ло еще кількох бесідників.
Остаточню вибрано комі-
тет з чотирох кемпів, який
має знятися збиранєм
жертв. До комітету увійшли:
П. Богоносюк з Белевю, В.
Вязозорський з Колмен, В.
Семозюк з Гілкрегст і М. Ні-
мец з Песбург.
Дальше обговорено тоже,
що сей комітет (стилий)
може вибрати собі до помо-
чі комітет ширший, щоб як
найліпше можна знятися
справою. Такий член шир-
шого комітету має викорис-
товувати кожду нагоду, пр-
коли купує хтоє кечок пив-
а, та може дати і на юві-
лейний дар для Франка.
Всїх жертводавців ухвалено
покітовувати в „Р. Н.“ У-
хвалено вислати також по
книжки, в котрих докладно
описана є праця Ів. Фран-
ка для нашого народу, а
дохід з котрих спеціально
призначений є на його юві-
лейний дар.
На закінченє т. С. Санду-
ляк горячо візвав присут-
них знятися збіркою жертв
при надходячій виплаті
(пейді).
Здоровлю всіх товаришів,
М. Німец,
секр.

майстра і т. п. Слухав я,
слухав і не дослухавсь, ко-
ли піп буде молитись за ро-
бітників. Не молив ся така.
Ось як попи деморалізу-
ють темних робітників по
кемпах. З Сіпіяра зробив, в
в очах робітників (щось
„святото“, помолив ся за
него, ну, і за се гроші візь-
ме. Все те робив він з обмір-
кованими плянами. І ска-
жіть дорогі читачі, чи не па-
нам служити попи? Чи лю-
бив Христос (богачів? Гай,
гай, до чого то зійшла вані
християнська релігія, яку
ролю грає вона, та кому ви-
слуговує.
Здоровлю читачів „Р. Н.“
А Мартиниши.

віднесли ся до російських і
галіцьких народних універ-
ситетів і до інших народ-
ностей, щоби нам присла-
ли спис малюваних обра-
ків до магічних ліхтарок
теж, щоби ми могли спрова-
дити достаточне число тих
образків до ілюстрованя від-
читів. І тоді доперва „Пр.
Ком.“ думає не одного а
кількох прелегентів висла-
ти з відчитами по Америці.
Просимо звертатись по
адресі: Dr. W. J. Siemino-
wicz, 1956 Armitage Ave.,
Chicago Ill.
Др. Сіменович пред.
Ем. Струтинська секр.

Сьвятый процес.
Хочу подати дещо про
наш сьвятый процес в Іст
Солкірк, Ман, який тягне
ся вже кілька місяців. Роз-
ходиться ся о те, що деякі хо-
тьять записати церкву Буд-
ці, а другі хотять, щоб цер-
ква лишилась й на дальше
в руках парохіян.
Всі ухвали, книжки і па-
пера, які відносять ся до
церкви, були в руках Пав-
ла Савчука як касієра. Ка-
толики приклонники Будки
хотілись хитрої штучки.
Взяли з собою якогось Ча-
лого як полісмена. (а який
не був полісменом взагалі),
прийшли до Савчука, на-
страшили його ланцюжками
і силою відібрали від него
всі книжки та документи,
щоб віддати церкву Будці.
Сему насильству спротиви-
лись ті, котрі не хотять ані
чути о Будці і справа опи-
нилась в суді. Як скінчить
ся, ще не знати.
А тепер дивить ся люди
був спокій між фермерами,
доки не принесло лихо Буд-
ку в Канаду. Приїхав Будка
а з ним і сьвіжі роздори. А
чи так вчив Христос люби-
тись між собою?
Фармер.

ДО ВІДДІЛІВ Ф.У.С.Д.В КАНАДІ.

Дорогі Товариші!
Як Вам вже відомо з „Р.
Н.“ що з'їзд канадійської
соціал-демократичної партії
відбуде ся сего року в пер-
ших днях вересня в Порт
Артур, Онт.
Після організаційного
статута Ф. У. С. Д. в Кана-
ді, з'їзд має відбути ся в ли-
стопаді або грудні.
Ц. З. взявши під розвагу,
що з'їзд Федерації булоб
добре відбути зарая-же по
з'їзді цілої партії а се тому,
що одні делегати моглиб
бути на обох з'їздах і відді-
ли малиб менші видатки,
взявав всі свої відділи,
щоби на своїх мітингах взя-

ли під голосованє слідуєчі
точки:
1. Кілько буде членів за
з'їздом Федерації в перших
днях вересня в Порт Артур.
2. Кілько буде проти з'їз-
ду в Порт Артур.
Вселяд голосованя това-
риші секретарі заплють до
Ц. З. перед 25 липнем. Ко-
ли більшість членів заявить
ся за з'їздом, тоді Ц. З. ви-
працює дневний порядок
з'їзду і оголосить в „Р. Н.“
на місяць перед з'їздом.
Цент. Зарад Ф. У. С. Д. в
Канаді.
Монтреал, Кве, 5 липня
1913.

**ЗАХВАЛЮВАНЄ СІПІЯРСЬКИХ
РОБІТ.**

Читаючи від довшого ча-
су „У. Г.“, не лишаю я й
оголошеня. Місяць тому чи-
таю в „У. Г.“, що Сіпіяр-
ська компанія буде потре-
бувати 40 тисяч робітників.
Та не минув ще місяць,
а той самий „У. Г.“ реєить
вже, що в Канаді безробітє
та визвав старокраєву пре-
су, щоби ся старалась при-
пинити імїграцію. Га, ду-
маю собі, стій тай диви ся,
що ті люди не виробляють.
Як-же се можливе? Ще не-
ма місяця як писалось що
треба 40 тисяч, зазначую
треба, а нині спивати вже
імїграцію? Е, панове дирек-
тори та редактори „У. Г.“,
ви собі добрі махери. Я не
маю нич протє оголошеня,
бо знаю, що з сего газети
по більшій часті удержу-
ють ся, але і між оголоше-
нями є свого рода ріжниця.
Вершій ся ще до того оголо-
шеня, де пише ся, що ми,
значить С. Р. Р. спроваджу-
ємо людей і сейчас відсила-
ємо до доброї роботи. Що
се за добра робота, то робі-
тники знають єе найліпше.
Може панове редактори від
„У. Г.“ не знають сего, —
то я для інформації скажу

лише те, що на заході оди-
н страйк кінчить ся, а дру-
гий зачинаєсь. А тепер, чи
робітники страйкують то-
му, що С. Р. Р. дає „до-
бру“ платню? Що? Правда,
страйки єі тихі, мало хто
про них знає, а се тому, що
тут нема сильної організа-
ції. Нині застрайкували, а
завтра С. Р. Р. принакує з
Винніпегу цілу масу темних
завалених захвалюваними
оголошеннями імїгрантів,
— і єі знаменито сповню-
ють ролю скебів. Се називає
ся „добра“ платня С. Р. Р.
На Г. Т. Р. тягнеть ся
страйк близько рік вже, а
прецінь про него мало хто
знає.
Недавно здивав я кількох
робітників, які майже з пла-
чем оповідали мені про то
сіпіярське „добро“. Харч-
(іда) оповідали, такий, що й
свіній не їли б, все на поло-
вину з мухами, мясо засмер-
жене з робаками, платні
не можна виходити, ще й
нагадемує тебе коли влім-
неш ся про щось. Ось таке
то „добро“ в С. Р. Р. За-
мість захилювати се та те,
пишіть правду. Мені ніхто
не розкаже вже про С. Р. Р.

Сіпіярський бог.

Через довший час праці-
вав я в лісі в Golden. Коли
та роботу застаньлено, я
виїхав до Ревелстоку до
„стїм-шуплї“. По короткім
часі приїздить до нас я-
кийсь піп і питає якої ми
нації. Коли довідав ся, що
ми українці, зачав калічити
по руськи та по хорвацьки
а зідтак роздавати коронки.
Питаю, що він хоче за сей
„стф“. Нічого, каже піп.
Хто є католиком і вірить в
Сіпіяр, той дістає се за дар-
мо. В Сіпіяр, каже, ми му-
симо вірити, бо він має до-
роги по ділім сьвітї. Тому
треба просити Сіпіяра і
Матку Боску, слухати їх і
се буде добре. Коли я за-
питував щоби він вияснив нам
кому буде добре, піп не дав
се відповіді, а зачав мо-
литись за Сіпіяра, за яко-
гось „дженерала“, за род-

НАДІСЛАНЕ.

**Конкурс „Просьвітної Комісії“
Старого „Р.Н.С.“**
„Просьвітна Комісія“ при
„Р. Н. С.“ до сего часу на-
громадила багато матеріялу
для просьвітної праці в ці-
лі оброблення його для ви-
давництва на користь нашо-
му народови.
Отсим „Пр. Ком.“ звер-
таєть ся до тих людей з ін-
телігенції, котрі би хотіли
заяти ся обробленєм відчи-
тів і популярно наукових
книжок для нас чи то даром,
чи за гроші з матеріялу,
який ми нагромадили, що-
би подали свої адреси до
нас, а ми їм вишлемо відпо-
відні книжки і матеріяли
до виготовленя праць. Те-
ми, на які ми маємо мате-
ріял наготовлений до обро-
блення є слідуєчі:
1. Історія укр. народу.
2). Історія укр. письменства
3). Біографії визначнійших
людей наших і чужих.
4). Астрономія.
5). Геологія.
6). Мінералогія.
7). Ботаніка.
8). Зоологія.
9). Біологія
10). Фізика.
11). Хемія.
12). Електрика.
13). Медицина.
14). Гігієна.
15). Бактеріологія
16). Фізіологія.
17). Анатомія.
18). Метеорологія.
19). Географія.
20). Історія веских народів
21). Етнографія.
22). Соціологія.
23). Економія.
24). Політична економія
25). Жіноче питанє.
26). Метеорологія.
Сї розділи ще ділять ся на
поодинокі частини так, що
враз з одного розділу мож-
на зробити кілька книжок
чи відчитів. В який спосіб і
як обробляти — ми дамо
близькі вказівки. Приготова-
ний матеріял є вельми ціка-
вий з кожного розділу і по-
найбільші часті обробле-
ний популярно, головно в
язичі польським і росій-
ським. А хтоби зажадав, то
можемо достарити попу-
лярно написані книжки в
язичі англійським, німе-
цьким і французьким.
До зими ми задумуємо
обробити наш матеріял до
такої степені, щоби ми ма-
ли принайменше готових
кількадесят відчитів воля-
кого змісту. В тій цілі ми

Нема то як в нас...

Ей, нема то як в нас! Ей
нема то як ми, а кожний з
нас мудрий як сам арендар.
Такі слова почувте від ліп-
тонських фермерів. А хвале-
бик, як кажуть, повні торби.
Нічого більше не вчуєш,
лише про церкви, Эзуїтів,
фарисей та безбожників. А
спіменеш йому про газету а-
бо наукову книжку, то й
сейчас занїміє, не дїждеш
ся ані слова від жадного. За-
те як появить ся яке сотво-
рінє в довгій спідниці, з о-
берненим ковчирчком на-
зад, то оближуть його від
під до голови, аж бють ся.
Питаю: Чим-же ви хвали-
тесь так? — О, бо ми цер-
кву будуємо і біскупи приїд-
де спасати наші кишені. Чи
бачите чатачі яка тут про-
сьвіта? Відні вони в голову.
Безвірник.

Ottawa, Ont.

Дня 21 червня відбув ся
в нас концерт і бал. Всту-
пне слово виголосив т. М.
Чоповик. Опісля слїдували
деклямації: Як би ви знали
панчї — т. М. Пристай,
Камеярі і „Więzien“ — т.
Я. Чоповик. Відтак хор під
проводом т. Марка відєві-
вав чудові робітничі пісні.
По концерті виголосив ще
промову т. Гнида: Що таке
організація.
Присутні були дуже (вдо-
волені в концерту і забави,
яка тревала аж до рана.
Дня 24 відбув ся мітинг,
на котрім промовлял т. т.
Гнида, Чежановський і М.
Чоповик на тему: Звідки
бере ся безробітє. Мітинг був
досить численний, а промо-
ви бесідників піднесли ду-
ха робітників до дальшої
борби з капіталом.
Гість.

Passburg, Alta.

В неділю дня 6-го липня
відбув ся в нас ювілейний мі-
тинг в справі номінації зас-
тупника голови U. M. W. of
A. з 18 дистрикту. З нашо-
го локалю іменовано Слова-
ка Івана Магдаля (John Mag-
dal), який по переконаням
політичним є соціал-демо-
кратом. Тому я прошу і пе-
рочаю товаришам майнерам
голосувати за висше згада-
ним товаришем, який помі-
мо переслідуваня зі сторо-
ни компанї, не перестав
працювати для пролетарія-
ту.
М. Німец.

**Фінансове справозданє ю-
нїї, I. W. W. ч 47 в Винні-
пегу.**

Прихід і розхід за місяць
червень був як слїдує:

З вписового	27.25
„ вклад місяч.	31.8 0
„ відділ. гузиків	11.75
„ колектки	48.60
„ забави	3.65
„ дріб. прих.	5.77
разом	128.82

Розхід.	
Членські стемплі	9.00
„ „ знач.	7.50
„ „ книж.	5.00
Рент	12.09
Бисл. на страйк	38.50
За друки	7.50
Часовиє	3.00
Оголошенє	3.00
Конституції	2.70
Цло	1.80
Дрібні розходи	6.61
разом	96.61.
Прихід	128.82
Розхід	96.61
Готівки	32.21

Дм. Стечинин секр.
P. O. Box 3627 Sta. B.
Winnipeg Man.

Позір Товариші!

Товариство „Боротьба“ в
Венкувер постановило уря-
дити розігравку, з чого чи-
стий дохід призначено на
„Робочий Народ“. В розі-
гравку входить: 1) Грамо-
фон, 2). Золотий годинник,
3). Велика гармонія, 4). Му-
жеский дармовис до годин-
ника з золотим ланцюжком,
5). Золотий нашийник для
жениці, 6). „Р.Н.“ на ці-
лий рік. Тікет коштує 50 ц.
Розігравка відбуде ся в
„Лейбер Дей“. Хто з това-
ришів бажав би з позв Вен-
кувер знятися розпродаже-
ю тікетів хай зголосить ся
на адрес Товариства „Бо-
ротьба“, Box 482 Vancouver
B. C.

у.
заснувати
кружок. Ми
е гарна, зго-
на першим
до Круж-
на другім
50 ц. Кру-
вою роботу.
в тім, що не
Тоді пан
алаш жадає,
н зловив по-
річчї. І се
д. Зложили
на гроші, а
етарати. А
сь то свід-
50 на кріс-
танї грошій.
ставленє і
де сидіти.
замість на-
жадав, аби
у над собою
до що сего,
нині.
бо, що наш

Grand Clothing Co

Першої класу штор з убраниями на шітнінім Винніпегу, де можете дістати ріжного рода убрания від ніг до голови: Сути (убрания), капелюхи, черевики, сорочки, спідні юмате, сподні, куфри, валізки, (доцівники) Rain Coats, коци, ковдри і т.п. Наші ціни є умірковані і приступні. Також висилаємо самовленя і на провінцію. Ми одержали більшу скількість ріжнородних убраний, на які ми постановили спеціальну знижку о 45¢ на доларови, так не опустіть сеї нагоди. Наша обслуга є скоро і чесна.

Властители: **Katz i Field.**
GRAND CLOTHING CO.
800 Main St. Winnipeg.

ВСЯЧИНА.

Винахід штучного мяса.

Бельгійський хемік Ефронт мав винайти штучне мясо, яке під зглядом доброти не уступає в нічм звичайному, а навіть має бути воно від звичайного більше поживне. Ефронт виробляв його з зваряних випадків, а се з мальцу. Штуку фабрикації його довів до того, що легко може наслідувати всілякі його роди, отже телатину, волове або свиниче, що ко- му до вжодоби. Щоби його виробити, мочить ся наперед мальц в воді, опієла прасуєть ся його і вкладаєть ся в сірковий квас а потім мішаєть ся з ванном. Сю мішанину чистить ся, а коли висохне, мішаєть ся з якимись хемікаліями, які тримає винахідник в тайні і мясо готове.

Винахідник каже, що його штучне мясо є далеко поживніше від природного. Щоби об тім переконатися, робив досліди зі шкурами. Він взяв шість шкурів і давав їм як денну поживу п'ять грамів штучного мяса і трохи збіжжя. Рівночасно держав ще інших шість шкурів, одначе тим давав на день дванадцять грамів звичайного мяса і таку саму скількість збіжжя як попереднім. По однім тяжкі показало ся, що шкурі, живлені штучним мясом, тримали ся зовсім добре, а ті що їли звичайне мясо, зовсім висохли. Ефронт назвав свій винахід в і я н д і н о м.

Скільки на світі є мушци, а скільки жінки?
Одна німецька часопись

подає цікаві обчисленя мушци і жінки в усіх частях світа. В Португалії на 1000 мушци є 1099 жінки, в Еспанії 1062, в Австрії 1069, в Шкотії 1067, в Данії 1053, в Швеції 1040, в Австралії 1044, в Швейцарії 1015, в Німеччині 1032, в Ірландії 1028, у Франції 1024. Правдивим жіночим „королівством“ є невелика надморська місцевість Бурнемут, де на 1000 мушци припадає 1709 жінки. Коли сей приріст піде далше в тім самім напрямі як досі, то там буде два рази більше жінки як мушци.

Жервви.

На шейри „Р. Н.“ зложив т. Дзерик \$5.00
На прес. фонд „Каділа“ т. Дзерик 50¢
На прес. фонд „Р. Н.“ т. Н. Пантелюк 1.35¢
„ „ „ т. М. Фербей 50¢
„ „ „ т. І. Каланаца 50¢
„ „ „ т. С. Савчук 1.00
На фонд Михайла Павлика зложили:
Т. Сидор 25¢
Д. Дзерик 50¢

Повідомлене

для всіх членів в Винніпегу і поза Винніпегом, що юнійні мітінги відбувають ся кожної п'ятниці, в гали на розі улиць: Burrows & McGregor як, також просимо псвати всі листи на низше подану адресу.
Dr. Stechishin
P. O. Box 3627. Sta. B. Winnipeg Man.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІАЛЬНА Ю. Мачули

Пологоджує слідуєчі справи:
Виробляє контракти купні і продажі, повномочія, перепроводжує перетяжкі опадки і старі краи, як також займає ся справами тейшшими, а іменно виробляєм патентів горожанських, агрїментів і воляжних угод.
Ассекуюро на житє і від огню, продаю шіфарты, висилаю гроші; такж продаю, купую і міню фарми, міські реальности і гавзи.
Шипіть або приходіть на адресу:

GEO. MACZULA
Notary Public & Commissioner.
796 Main St. Winnipeg, Man.
Phone St. John 1784.

Русько-німецький шпиталь

Dr. G. Kalichman-a
Спеціальне ліченє хоріб венеричних (сифіліс, трипер і др.) хірургічних, внутрішних, жіночих, очних і ушних.
Найновіше і найпевніше
ліченє сифілісу „606“ проф. Врліха. Ліченє подового безсилля. Ліченє електрикою. Лікарства висилаю по колоніях за надісланым задатку.
OFFICE & HOSPITAL
453 Selkirk Ave. Winnipeg.
Phone: St. John 1772.

Потрібно мушци і жінки

до науки галарського ремесла. Комплексний курс в вісьмох тижнях. Користайте ся спеціальною огазі, бо ми платимо процент під час науки. Визарити даром. Інструментарі - експерти, 17 літ в 45 школах.
MOLER BARBER COLLEGE
220 Pacific Ave. Winnipeg

Dr. A. SILVERMAN

Русько-польський лікар. Спеціаліст венеричних, наскірних і внутрішних недуг. Лічить також всякі недуги жіночі.
Ординує в офісі на:
395 Selkirk Ave.
Телефон: St. John 1716.

DR. T. G. MOXNES

ДЕНТИСТ.
620 1/2 Main St. Winnipeg.
Двері з Loggan Ave. Витягає зуби без болю. — Говорить по польськи і німецьки.
Можуть по робити Дентальні експертизи.

ПОШУКУЮ

свого першого брата. Николу Паяквіч і вуйка Ілька Сторожука, з села Давняч, пов. Заліщики. Оба мають перебувати десь або в Монреалі, або в Онтеріо. Хтоби доіс мені їх адресу, той дістане від мене 1 долар.
Dmytro Martynczuk
Delburne, Alta.

Маю на продаж на 886 Selkirk Ave. добре побудований катедр (5 кімнат). На огрїтє вистарчає 3 тони угля. Ціна поставлена так, щоб найскорше продати. Зголошуватись до:
J. Norris
116 Higgins Ave.
Phone M. 635.

Новє відкрите

для всіх страдаючих онанїзмом. Надужити в полових зносинах дуже шкідливі для здоровля але онанїзм еще більш шкідливий і погубний, особливо для молодих людей, котрі не є ще свільні фізично.

Онанисти не знаючи страшних наслідств сего надужиття себе в будучности, безстыдно віддають ся онанїзації по кілька разів в день, через довгі роки. Органїзм від сего пов-ля нищить ся, а духова сторона тіла приходить до повного упадку. Блідість тіла, знепсленє полових органів, слабість ніг, упадок духа, розсіяньта розстроєнь нервної системи, істеричні припадки, корчі параліж - біль в мовинах, болі в крижах — от єі шкідливі наслідки, які стрічають нещасного онаниста, що не хоче лічити себе.

Amber Zival

(від онанїзма)
є найлучше средство для ліченя тайних слабостей. По ужитю кількох капсулок, ви почувте себе ліпше.
Коробка \$1, пересылка 10 ц.
AMBER MEDICINE CO.
27 Canal St. New York, N. Y.

УЖЕ ВИЙШЛА ЗДРУКУ!

давно ожида на книжка:
— Кінець —
ТІТАНІКА
Правдивий зворушачий опис найбільшої морської катастрофи, про те, як більше як тисяч пять сот людей в ній згинуло, з образами ціна 40 центів.

Так само і друга гарна книжочка
ШОСТАЛО СЯ З РУДОЛЬФ ОМ
АБО
трагед. на замку Маєрлінг з образами, 224 сторін, ціна 60 центів.
Уойники — друге вид. 35ц.
Кароля — чудна історія про сироту 40ц.

Цікаві книжки:
Боротьба Англіійських колоній за волю 35ц.
Серед вічних снігів і ледів 25ц.
Поміж землею і небом — дещо про літанє 10ц.
З житя первісного чоловіка — популярна розвідка 25ц.
Дрепер: Історія Боротьби Віри з наукою 50ц.
Що думають соціалісти 10ц.
Кров за кров 5ц.
Причта про воду 5ц.
Найновіше чудо в Ченстохові, — як ксьондз замордував брата 15ц.
Злочин і Злочинці 5ц.
Як утік Січинський з Діброви 10ц.
Січинський на волі 10ц.
Тому лопи не женят ся 10ц.
Оберонець Проститутки 5ц.
Нові Пієні в Старім Кінцем (Новомодні Коляди і шедрівки) 25ц.
Про землю сонце і звязди (астропомія) 25ц.
Каталогн Книжок, Інструментів, даром.

Ruska Knyharnia
850 MAIN ST. WINNIPEG MAN

Читайте „Кадило“.

Велика випродаж лотів на С. P. R. TRANSCONA

Нащо ще вам казати, колиж ви самі знаєте і видите як ваші сусіди і знакоми зробили маєтки на С. P. R. TRANSCONA.
Нам зістало ся ще кілька лотів, і то так близькє, що як би кинув буком з нашого будь котрого лота то впали би аж в Раунгав.
Сі лоти лишили ся ще від компанії то значить, що продають ся з першої руки, за богато таньші ціни, як ті лоти, котрі продають ся з другої або з руки.
Сі лоти можеть купити з \$25 готівкою а ренти грошій на легкі силати по \$10 місячно.
Ми можемо замінити сі лоти за „Clear Tountens Title“ (Чистий Торне Тайтл), значить за гавзи в Винніпегу і фарми.

Шипіть або заходіть до нашого офісу, а ми вас повніи поінформуємо.
З поважанем
Старокраєва канцелярія
FENSON & SCHILLER
854 Main St. Winnipeg, Man.
Phone St. John 162

WINNIPEG YARD
Redwood & McKenzie St.
Phones St. John 1132 — 910

TRANSCONA YARD
Melrose & Kanata
Phone St. John 1507

Dominion Lumber & Fuel Co. Ltd.

WINNIPEG & TRANSCONA

ДОСТАВЛІ РІЖНОГО РОДА МАТЕРІАЛУ ДЛЯ БУДОВИ.
Маємо сталю на складі лати, гонті, вікна, дв-рі і всякє викінченє внутр. Тверде дерево спеціально до викінчуваня.
Всякого рода дерево, вуголь завсїгди маємо також на складі в Трансконі-

НОВІТНЯ БІБЛІОТЕКА

видає красні твори своєї і чужої літератури, як повісті, оповідня, драми, новелі естетично-критичні, нарисы і т. д.

Досі вийшли:

1. Г. Гауґман: Перед сходом сонця. 20
2. Монсан: Історія одної дівчини з фарми. 20
3. Л. Андрєв: Чорні маски. 20
4. М. Яцків: Adagio consolante. 20
5. Ст. Жеромський: „Табу“ і інші оповіданя. 20
6. Едгар А. По: Елеонора і інші оповіданя. 20
7. М. Оришій: Тяжка заповідь. 20
- 8 — 9. П. Альтенберг: Як я побачу... 20
10. В. Вирчак: 1,000,000 (опові данє). 20
11. Ан. Франс: Цезар Бордасія. 20
- 12 Е. Т. А. Гофман: Дожа й догаресеа. 40
- 13 — 14. М. Яцків: Смерть Бога.

В друку — богато ілюстрована лірична драма В. Начовського: Ладі й Марсії терночий огонь мій...
Передплата на 12 випусків \$ 2.50

Каталогн книжок даром.

RUSKA KNYHARNIA

850 Main St. Winnipeg, Man.

Вуголь і дерево!

Портал-вугля \$ 5-50
Всякого рода вуголь і дрова в кордах. Також будівляні прибори, пісок, цемент, шутер і т. п.
The Northern Supply Co.
Наш телефон:
667 Henry Ave. .... Garry 2486
431 Jessie Ave. .... Ft. Rouge 255

MAPLE LEAF CAFE

864 MAIN ST.
Наша реставрація є отворена день і ніч. Пять долларовий міл-тикєт продаємо за чотири. Один обід коштує 25¢ при ляді чи в ідальни. Обслуга скоро і чемна.
PHONE: 159 ST. JOHNS,

Читайте і ширіть одинокую робітничу часопись „Робочий Народ“.

рр

ПОРЯДКОВЕ ЧИСЛО

РІК V.

Отсим подаємо до вашім пановним листям, щоб на слідуєчі прислали нам надтогих дописей, бо так будемо друкувати. Шмо писати коротко а лід Редак

3 різні на Балкан

Друга дія з драми на кані зближаєть ся кінцє разумілий перемогамі то війська болгарський думав був ошукати спільників Греції і Сербія не дозволили наплувати в кану. Розлає братовбивча різняк що світ не бачив нічні і західні границі гарї запалили потоки в людській крові. Сербія не дозволила котре брало мєвшу у в турецькій війні як Ери, побило болгарськю мїю і стало виганяти браних нею турецькю мєль. Газети подають страшні описи про ма і гвалти над неубоо мешканцями, які поповжовіри воюючих сї згвалтовані жінки, по ні на кускини людєв ла, сивлені села і міось той кінець, вивозвійні з під Турка.
Дикі балканські м — горняне віками затр в своїм культурнім рку православною і манєскою вірами теп казують перед усім зованим свїтом свкуньство. Побачивши Болгарія в злих обста Румунія й собі вишка болгарську землю - війсьєка, розбила

скоро і так, що не краю па всі найл Продаємо ма Офіс отворє

ALL

C. GEN 667 Main St